

8) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

[Af Keld Andersen (KF) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 34. Fremsat 15/10 80).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling**Arbejdsministeren (Svend Auken):**

Uanset at regeringen kan have al mulig sympati for formålet med lovforslaget, nemlig at hjælpe lønmodtagerne til at erhverve eget hus, kan regeringen ikke medvirke til gennemførelse af forslaget.

Det er for det første klart i modstrid med det forlig, der ligger til grund for indefrysningen af dyrtidsportionerne, augustforliget 1976, som det konservative folkeparti deltog i. Lovgivningen herom blev i foråret 1977 vedtaget her i folketinget med det konservative folkepartis stemmer. Det er ikke bare i modstrid, det er i flagrant modstrid med aftaler indgået her i folketinget.

For det andet er det, hvis man vender sig til forslaget substans, som også forslagsstillerne gør opmærksom på det, ikke rimeligt kun at begrænse sig til boligformål. Man nævner fra forslagsstillerens side også etablering af egen virksomhed. Man kunne tilføje: hvorfor ikke også uddannelse, indgåelse af ægteskab, længere tids sygdom osv.?

Men selv om man holder sig – og det er det tredje, jeg skal tage frem – til boligformål og erhvervsetableringsformål, vil denne ordning blive fantastisk vanskelig at administrere. I stedet for at have en nem, overskuelig og let administrerbar ordning vil man få en uhyggeligt kompliceret ordning.

Så er der endelig det fjerde synspunkt, jeg skal nævne, og det er, at det samfundsøkonomisk vil være uholdbart at udlodde pengene. Der har tit nok været kræfter, der gjorde sig til talsmænd for at få udbetalt de indefrosne dyrtidsportioner. Det konservative folkeparti har sammen med regeringen hver eneste gang afvist dette, da man vidste, at det samfundsøkonomisk ikke var forsvarligt og alene ville udløse krav om en finanspolitisk neutralisering.

Af disse fire grunde kan regeringen ikke medvirke til en gennemførelse af lovforslaget.

Aage Andersen (S):

Ifølge forslagsstillerne er hensigten med dette forslag først og fremmest at stimulere beskæftigelsen i byggesektoren, og vi er i den socialdemokratiske gruppe helt enig i, at det er hårdt tiltrængt, at der gennemføres ordninger, som kan øge aktiviteten i byggesektoren. Men det, der her foreslås, turde være en noget besynderlig fremgangsmåde.

Det havde været væsentlig mere meningsfyldt, hvis det konservative folkeparti i stedet havde medvirket positivt til gennemførelsen af de helt aktuelle love – bl. a. til imødegåelse af den stigende ledighed i byggesektoren – som et flertal i folketinget nu har vedtaget.

Det skal også i denne forbindelse stærkt understreges, at en gennemførelse af byfornyelsesloven ville have været et meget positivt bidrag til en bedre beskæftigelsesudvikling i byggeriet, men desværre manglede vi også her tilslutning fra det konservative folkeparti, der tværtimod medvirkede til, at denne meget nødvendige lovgivning blev udskudt til efter et folketingsvalg.

Det skal i øvrigt fremhæves, at Lønmodtagernes Dyrtidsfond i henhold til lovens § 6 faktisk har mulighed for gennem bestyrelsens forvaltning af fondens midler at investere på måder, som fremmer beskæftigelsen i byggesektoren, og den praksis, som allerede nu kan anes i bestyrelsens forvaltning af midlerne, peger da også klart i denne retning.

Der skal endvidere helt grundlæggende gøres opmærksom på, at også det konservative folkeparti burde erindre sig baggrunden for dyrtidsfondens tilblivelse og dermed også for formålet på udbetalingsiden. Og hvis det skulle være glemt, skal jeg ligesom ministeren erindre om, at det konservative folkeparti faktisk var med til at vedtage en folketingsbeslutning den 19. august 1976 for årene 1977–79, som indeholdt bestemmelser vedrørende statens indbetaling af overskydende dyrtidsportioner. Det blev i denne folketingsbeslutning fastslået, at de indefrosne midler til sin tid skulle udbetales til pensionsformål, og det var en beslutning, som de konservative, så vidt jeg erindrer det i alt fald, ingenlunde var uenige i. Vi kan måske endda næsten sige tværtimod.

Siden den første dyrtidsportion blev indefrosset, har der fra forskellige sider gentagne gange været gjort forsøg på at få disse midler

[Aage Andersen]

udbetalt her og nu, og helt i overensstemmelse med almindelig sædvane har de partier, som var enige om at gennemføre den pågældende lovgivning, afvist en sådan her-og-nyudbetaling. Derfor må det nok forekomme lidt overraskende, at de konservative, som i høj grad har været part i sagen, nu melder sig i rækken af dem, der ønsker at få disse midler udbetalt til andet end det oprindelige formål. Det forekommer mig, at det konservative folkeparti med dette forslag åbner muligheder for udbetalinger fra dyrtidsfonden i en lang række tilfælde, som ikke har noget med pensionsformål og for så vidt heller ikke med beskæftigelsesfremmende formål at gøre.

Vi kan således, hvis forslaget vedtages, forudse, at der skal ske udbetaling i en lang række situationer, som alene kendetegnes ved, at de pågældende flytter fra én bolig til en anden. Dertil kommer, at man, såfremt der åbnes for denne mulighed, kan stille spørgsmålet: hvorfor bør der så ikke også ske udbetaling i tilfælde af etablering som selvstændig, påbegyndelse af et uddannelsesforløb osv.?

Det kan uden videre fastslås, mener jeg, at den udvikling, som jeg her skitserer, aldrig nogen sinde har været hensigten med dyrtidsfonden. Lønmodtagerne og samfundet er bedst tjent med, at loven om Lønmodtagernes Dyrtidsfond fortsat holdes i den vedtagne form, og jeg skal derfor på vegne af min gruppe afvise det af det konservative folkeparti stillede forslag.

Enggaard (V):

Det vil være kendt, at venstre allerede ved tidligere lejligheder har givet udtryk for, at lønmodtagernes midler i dyrtidsfonden burde kunne udbetales til nogle angivne formål, såsom at fremme opsparingen og øge mængden af risikovillig kapital og på den måde være med til at give mulighed for at sprede ejendomsretten, men baseret på individuel ejendomsret og med et klart opsparringsfremmende sigte. Det synspunkt lægger venstre megen vægt på, at derfor vil det ikke kunne forbavse, at vi godt kan følge en del af tankegangen i det forslag, som ligger her.

Men jeg må ligesom den socialdemokratiske ordfører alligevel stilfærdigt udtrykke min forbavelse over, at forslaget her i dag kommer netop fra det konservative folkepar-

ti. For hvis man erindrer de politiske begivenheder i august 1976, da der blev indgået et forlig omkring indefrysningen af dyrtidsportionerne, tror jeg ikke, det er forkert sagt, at dette forlig aldrig var blevet etableret uden det konservative folkepartis bistand, og de vilkår omkring dyrtidsfonden, som nu er etableret, har vel også deres rod i de forhandlingsvilkår, som ikke mindst det konservative folkeparti bidrog til ved den lejlighed. Jeg skal ikke bebrejde det konservative folkeparti, at det dengang bidrog på den måde, men så kunne man måske ønske, at der var lidt konsekvens mellem, hvad man dengang stod for, det forlig, man dengang indgik, og som man senere har påberåbt sig burde overholdes, og så muligheden for derudover at kunne disponere over den samme fond.

Lawaetz (FP):

Dette kan godt forekomme at være en lille sag, men der er alligevel nogle principielle ting i den, som også arbejdsministeren var inde på, og derfor vil jeg godt lige benytte lejligheden til at erindre om fremskridtspartiets stilling, dengang disse love blev til.

Vores indstilling var, at pengene skulle over i statskassen, og der var flere motiveringer: at vores gæld skulle betales med dem, at menneskene aldrig havde haft dem i hænderne, og endelig, at var de blevet udbetalt, var skatten trukket fra på den tid, så det måske var blevet begrænsede beløb.

Det blev vedtaget, at pengene skulle gå til pensionsformål. Så kan man måske sætte spørgsmålstegn ved, hvordan det ser ud for en på 20 år så langt fremme i tiden, når socialdemokratiet siden har indført socialindkomsten.

85 pct. af Danmarks befolkning er lønmodtagere, og vores ræsonnement var også, at disse 85 pct. alligevel kommer til at betale gælden på et eller andet tidspunkt; det motiverede også, at vores forslag i og for sig var vældig fornuftigt.

Nu har man bundet pengene, og det gjorde man naturligvis for at neddæmpe økonomien på den tid.

Ordføreren for socialdemokratiet var inde på investering og administration. Der er måske nogle, der ikke er så ovenud tilfredse med administrationen og investeringen; f.eks. er der måske nogle, der ikke havde

[Lawaetz]

stemt for 15 mill. kr. til FDB til fremme af byggeri, som det blev sagt. Det var det nu ikke i det tilfælde. Der er også nogle, der beklager sig netop nu over, at 13½ pct. forrentning er for lidt, så alt det kan vi sætte spørgsmålstegn ved.

Men principielt er fremskridtspartiet imod disse store fondsdannelser, også i dette tilfælde. Samtidig må vi selvfølgelig give hr. Keld Andersen ret i, at pengene måske i mange tilfælde befinder sig bedre ude i aktivitet, og det er sådan set dér, principperne ligger. Skal man ændre det formål, man én gang har bestemt, og kan man stole på, at pengene bliver, hvor de er, og kommer til at give noget til menneskene mange, mange år ud i fremtiden? Det sætter vi et stort spørgsmålstegn ved.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det kommer vel næppe som nogen overraskelse, at SF ikke kan medvirke til dette forslags gennemførelse. I SF er vi ganske vist ikke bange for fonde, der styres, uden at arbejdsgiverne er med i styringen, det var jo netop baggrunden for, at vi i sin tid stemte for loven, men det, de konservative nu foreslår, er, at disse penge, der stammer fra de indefrosne dyrtidsportioner, skal flyttes fra Lønmodtagernes Dyrtidsfond over i en anden »fond«, nemlig bankerne.

Det bliver jo ikke efter de konservatives mening sådan, at lønmodtagerne får udbetalt disse penge. Det er meningen, at pengene skal bindes til forskellige formål, først og fremmest til egen bolig, og det er jo ikke alle lønmodtagere, der ønsker at købe hus, men det vil højst sandsynligt blive sådan, at de, der i forvejen har et hus, gerne vil have et, der er større, og det vil så sige, at de, der allerede har, skal gives mere, medens de, der ikke har, ikke skal have udbetalt deres penge.

For det første mener vi, det er en underlig form for formynderi, og for det andet er det helt ude af takt med alle retfærdighedsprincipper.

Nu kan jeg jo godt forstå, at de konservative har det lidt svært med disse penge i dyrtidsfonden, for oprindelsen til dem stammer jo fra et forlig, som allerede har været omtalt her flere gange, og som de konservative har et medansvar for.

Efter SFs mening skulle disse her penge aldrig nogen sinde have været indefrosset, de skulle have været udbetalt til de retmæssige ejere, og vi har gentagne gange stillet forslag om, at de skulle udbetales. Så vidt jeg husker, har vi stillet forslag om det 11 gange, og det kan så blive 12. gang, vi gør det nu, for når vi siger, at vi intet har imod lønmodtagerfonde eller fonde, ligger der ikke heri, at de skal opbygges af penge, som man tager fra lønmodtagerne. Vi har f.eks. foreslået i et virksomhedsdemokratiforslag, vi har fremsat, at lønmodtagerfonde kan opbygges via inddragelse af en del af værditilvæksten i virksomhederne, for vi anser det nemlig for vigtigt, at der er fonde, der kan gribe ind over for det gængse rentabilitetskrav, som alle, der i øvrigt beskæftiger sig med pengeformidling, lægger vægt på, dvs. tage nogle samfundshensyn, når man skal formidle penge ind i f.eks. importkonkurrerende virksomheder, genbrugsvirksomheder og virksomheder, der er ressourcebeparende, for slet ikke at tale om virksomheder, der er i fare for at blive solgt og måske lukket bagefter af multinationale selskaber. Disse hensyn er der ingen der tager i dag, hverken banker, sparekasser, livsforsikrings- og pensionsanstalter, ATP eller for den sags skyld Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

Når jeg siger det her, er det netop for at pointere, at selve Lønmodtagernes Dyrtidsfond, som den fungerer, forsvarer vi ikke. Som allerede sagt ser vi gerne de penge udbetalt og udbetalt nu. Det kan der ikke skaffes flertal for, som sammensætningen er, og desværre heller ikke for, at dyrtidsfonden i den tid, den skal eksistere, forvaltes efter de principper, som vi synes var mest til lønmodtagernes gavn. Men dette forslag må vi naturligvis afvise.

Bolvig (RV):

Som arbejdsministeren har fremhævet, er forslaget imod det forlig og den aftale, vi har indgået. Også af den grund kan det radikale venstre ikke medvirke til forslaget gennemførelse. Jeg kan derimod opfordre det konservative folkeparti til at støtte den mulighed, som det radikale venstre i sin tid fik indført: at fonden kan stille midler til rådighed til kommunale jordopkøb.

Arne Melchior (CD):

Forslagsstillerne kan måske have tænkt sig, at CD skulle vise en vis sympati for dette forslag, eftersom CD jo er et parti, der gerne er med til at tilrettelægge politik i dette land således, at det gøres nemt for familierne, for borgerne, at erhverve og at bevare en bolig. Vi ser faktisk en fornem og, som det jo har vist sig i praksis, gennemførlig mulighed for ØD, nemlig en spredning af ejendomsretten til værdierne, således som det har udviklet sig på boligområdet. Det vil vi gerne fastholde og videreudbygge, og lad det være sagt af en mand, der bor i en udlejningsejendom og altså er ganske almindelig lejer. Det er, hvad jeg kan sige om sympatien for det.

Når jeg ikke kan støtte det her foreliggende forslag, hænger det imidlertid både sammen med forlig og med fornuft. Det er jo to ting, der godt kan gå i spænd sammen. Forliget har arbejdsministeren udtalt sig om. Fornuften tilsiger os, som det også er sagt fra anden side, ikke mindst af den socialdemokratiske ordfører, at det er imod hensigten med Lønmodtagernes Dyrtidsfond, og at en vej som her anvist ganske naturligt ville føre videre frem til, at der måtte være mange andre formål, fordi personer eller familier, der ikke har denne drøm eller dette ønske om opførelse af egen bolig, ville kunne henvise til fuldt ud lige så berettigede formål, som de ville benytte deres opsparede midler til. Og det er altså stadig væk i modstrid med, hvad Lønmodtagernes Dyrtidsfond har været oprettet med henblik på, og derfor kan vi ikke støtte forslaget.

I øvrigt må forslagsstillerne vel, efterhånden som behandlingen her er skredet frem, føle sig i samme situation som én ud af tre mænd, der blev pågrebet af politiet for at spille hasard. De kom for dommeren, men nægtede alle tre, og så forlangte dommeren, at de skulle sværge på, at de ikke havde spillet hasard. Det gjorde både den første og den anden. Den tredje var lidt ked af at skulle sværge, oven i købet falsk, og så sagde han: hr. dommer, De har jo hørt, at A og B allerede har svoret på, at de ikke har spillet hasard; jeg kan jo ikke have spillet hasard med mig selv. Og således slap han altså for at sværge.

Jeg tror, hr. Keld Andersen føler sig noget i den situation, men det er jo noget, vi alle sammen oplever en gang imellem.

Tyroll (VS):

En ting var de borgerlige partier og socialdemokratiet enige om på et tidspunkt, og det var at frarøve lønarbejderne det, de retmæssigt havde krav på: deres dyrtidsportioner. Noget andet er så selvfølgelig, at man er blevet ret så uenig om, hvordan og hvorledes disse midler skal formidles, når man nu har fredet arbejdsgiverne og fået indbetalt disse midler i en fond. De borgerlige blev jo nok taget lidt på sengen og har nu fået kolde fødder ved at se, at det igen var et af disse sne-dige trick, som socialdemokratiet kommer med en gang imellem for at få en af disse fondsdannelser, for at de kan få gjort fagbevægelsen til de kreditforeninger, som de er så vildt optaget af at få gjort den til.

Vi mener jo ikke, at det er den vej, man skal betræde. Vi mener ikke, det er det, der er fagbevægelsens opgave. Den er at kæmpe for arbejderklassens løn- og arbejdsvilkår og forberede sig på at ændre det system, vi har her i samfundet, og det var det, man skulle tage sig til. Derfor har vi selvfølgelig også fra starten af været modstandere af angreb på dyrtidsreguleringen som af indkomspolitikken i øvrigt og modstandere af det lovforslag, som her er fremsat, og som ellers har fået støtte af SF undervejs; men det har vi jo haft nogle debatter om.

Det kunne selvfølgelig godt interessere os at få nogle af disse midler udbetalt, og det, at der så er et af de borgerlige partier, der kommer med et sådant forslag, kunne selvfølgelig tale for, at man skulle støtte det. Men der ligger nu alligevel så megen accept af hele indholdet i dyrtidsfonden; at vi alligevel ikke kan støtte forslaget.

I lighed med andre må vi også sige, at der er ret så meget andet forbrug, som vi synes det kunne være nok så gavnligt at få disse dyrtidsmidler til, og derfor mener vi ikke, det er sagen at begynde at gå ind og vejlede i, hvordan og hvorledes dette forbrug skal tilrettelægges hos lønarbejderne. De skal have deres dyrtidsportioner, og de skulle have været udbetalt for lang tid siden.

Vi går altså ind for en udbetaling, men ikke i den form, der foreslås her. Vi mener,

[Tyrol]

at man skal gå helt anderledes radikalt til værks; derfor kan vi ikke støtte det forslag, som foreligger her.

Edith Holm (KrF):

Fra kristeligt folkepartis side mener vi ikke, at tiden er inde til at tage bundne midler ud, selv om dette lovforslag må ses som led i bestræbelserne for at stimulere en øget beskæftigelse inden for byggesektoren. Vi har i kristeligt folkeparti støttet boligbyggeriet på anden måde, og vi vil derfor tage afstand fra forslaget.

Mølgaard (DR):

Retsforbundet har lige fra starten, hvor tanken om tvangsindgreb fra politisk side i overenskomster meldte sig, vendt sig imod noget sådant. Retsforbundet har bestandig, siden tanken om tvangsindfrysning af visse dele af de overenskomstmæssige betalinger opstod, været imod noget sådant, når det var på politisk diktat, det skulle gennemføres. Retsforbundet var modstander af det asocialt virkende, kriseskærpende augustforlig, også anno 1976. Vi advarede imod det og søgte at hindre dets politiske gennemførelse.

Retsforbundet har hele tiden søgt at få de indefrosne dyrtidsportioner tøet op og udbetalt til de retmæssige ejere, lønmodtagerne. Retsforbundet har søgt at få gennemtrumfet respekt om den individuelle ejendomsret, herunder også dispositionsret over disse midler.

Da vi ikke kunne komme igennem med det, søgte vi at opnå en kollektiv beslutningsproces vedrørende optøning, således at spørgsmålet om en sådan lagdes ud til urafstemning blandt alle medarbejderne af dyrtidsfonden: lønmodtagerne. Vi var oprigtig talt ikke i tvivl om, hvad det ville resultere i. Det var, at vore modstandere, herunder socialdemokratiet og – ja, man tror det næsten ikke – minsandten også SF foruden de borgerlige, deriblandt de konservative – de var heller ikke i tvivl om resultatet øjensynlig – knipsede lønmodtagerinteresserne ved at stemme retsforbundets ændringsforslag ned.

Retsforbundet foreslog så en folkeafstemning om sagen; det smagte dog af fugl. De fleste vælgere er jo lønmodtagere og dermed medarbejdere af de indefrosne dyrtidsportioner. Heller ikke det kunne vi komme igennem

med. Socialdemokratiet, SF, de konservative og andre borgerlige gik igen imod lønmodtagernes interesser i et massivt flertal. Heller ikke forsøg med gradvis frigivelse i et dog noget fremrykket tempo har vi haft held til at komme igennem med.

Men man vil altså forstå, at retsforbundet på næsten alle tænkelige måder har søgt at få lempet for udbetaling af disse midler til deres ejere, så de kunne få reel glæde af dem – men uden held.

Nu ligger der et forslag her på bordet fra konservativ side, et forslag, der åbner en lille bitte ventil for, at lønmodtagerne i særlige situationer, ved husopførelse og i andre særlige situationer skitseret i bemærkningerne, kan få penge udbetalt. Det er et meget begrænset forslag, og derfor kan vi absolut ikke istemme noget hallelujaråb i anledning af forslaget, uanset Bibelens ord om den større glæde, det bør vække med syndere, der omvender sig, end med de altid retfærdige.

De konservative, der var medansvarlige for uretfærdigheden, der blev begået i 1976–77, skal dog have applaus fra vor side, for forslaget peger i den rigtige retning, om end langt fra tilstrækkeligt. Retsforbundet vil støtte forslaget og højst sandsynligt søge det udvidet med ændringsforslag, der åbner endnu mere for lønmodtagernes rettigheders varetæelse.

Retsforbundet finder i øvrigt, at forslaget vil indebære en boligpolitisk retfærdighedshandling over for parcelhusinteresserede som modstykke til lejerboligernes finansieringsmuligheder. At det tilmed vil lempe på byggekrisen, er jo heller ingen skade til.

Keld Andersen (KF):

Der er vel næppe nogen, der vil modsige mig, når jeg drager den konklusion, at der, om end der nok var en del sympati for forslaget, i hvert fald ikke var flertal derfor.

Det er jo de betingelser, der er for et oppositionsparti.

Inden jeg besvarer de enkelte spørgsmål, der er stillet, vil jeg godt sige lidt om baggrunden for, at det konservative folkeparti har fremsat dette lovforslag.

Det har vi gjort, fordi der næppe er nogen anden branche end byggebranchen, der i meget lang tid har lidt under regeringens manglende evne til i tide at tilrettelægge og fremkomme med den nødvendige økonomiske

[Keld Andersen]

politik. Resultatet heraf er blevet, at vi næsten daglig er vidne til den ene virksomhedslukning efter den anden inden for byggesektoren. For nu at føje spot til skade har regeringen gjort ondt værre, og jeg tænker naturligvis navnlig på boligministerens mange private initiativer sommeren igennem, initiativer, der alle forblev resultatløse, fordi den samlede regering hver gang sagde nej til ministerens allerede offentliggjorte planer, med det resultat, at endnu mere gik i stå, fordi folk forblev afventende i håb om, at noget ville ske. Utrygheden og uvisheden bredte sig stærkt også på dette område.

Resultaterne ser vi nu ganske klart. Opførelsen af enfamilieshuse er allerede i indeværende år mere end halveret i forhold til sidste år. I forvejen var tallet for 1979 faldet stærkt i forhold til året før, 1978.

I den bygge- og boligpolitiske oversigt for 1979-80, som netop er udsendt af boligministeriet, udtaler man sig om disse forhold således - jeg citerer:

»Det lave niveau for 1979 må ligesom for de foregående år ses i forbindelse med de stigende omkostninger og finansieringsudgifter. At der har været tale om et yderligere fald i aktivitetsniveauet, skal formentlig også ses i lyset af den usikkerhed, der hersker om den økonomiske politik, specielt usikkerheden omkring den skattemæssige behandling af renter m. v. . . . Forventninger om real-lønsfald i de kommende år spiller selvsagt også en stor rolle.«

Det er jo interessant at se, at det er gået op i hvert fald for boligministeriets folk, at det er det, der er den væsentlige årsag til den byggekrise, vi har. Jeg er meget enig i den vurdering, der kommer til udtryk fra boligministeriet, og kan yderligere tilføje, at det meget høje renteniveau naturligvis blot er med til yderligere at forstærke denne udvikling. En så kraftig tilbagegang i antallet af nyopførte ejerboliger kan naturligvis ikke undgå at afstedkomme stigende pres på udlejningsbyggeriet, og vi har netop for godt 14 dage siden set, hvorledes regeringen og dens små forligspartier udnyttede denne situation til en forhøjelse af kvoten for nye sociale boliger fra 7.000 til 10.000.

Det konservative folkeparti ønsker, at vi går en anden vej, og det er baggrunden for dette forslag. Vi så langt hellere, at man mindsker de stærkt stigende omkostninger og

finansieringsudgifter, således at folk atter kan få råd til at erhverve deres egen bolig, hvad vi jo ved at langt den overvejende del af den danske befolkning ønsker sig. Ved at stimulere til øget opførelse af nye ejerboliger vil vi også medvirke til at mindske presset på udlejningsbyggeriet. Det var baggrunden for, at vi forleden medvirkede til ændringer i realkreditbelåningen, og vi har desuden fremsat en lang række andre forslag med det sigte, som jeg her omtalte. Lovforslaget, som vi har til behandling i dag, skal ses som et led i disse bestræbelser og er således en del af en samlet buket af lovforslag fra det konservative folkeparti med det sigte at komme byggeriet til undsætning.

Hvorfor har vi så valgt at kigge på de penge, der ligger i Lønmodtagernes Dyrtidsfond? Det har vi gjort, fordi vi finder, at det er urimeligt, at de familier, som ønsker at erhverve deres egen bolig, eller som kunne tænke sig at flytte til en ny lejlighed, forhindres deri på grund af en stram privatøkonomi, selv om de har penge, som vitterlig kunne anvendes til dette formål, men som på grund af bestemmelserne i den gældende lovgivning ikke kan frigives. Vi ved f. eks., at der i dette land er 70.000-75.000 udstykkede, men ubebyggede grunde, hvoraf kommunerne har ca. 45.000 grunde, de udbyder til salg. Vi har også hørt, hvordan man fra kommunernes side allerede er begyndt at røre på sig, fordi man ikke kan få solgt disse grunde. Vi ønsker med dette forslag, men som sagt også med andre forslag, at stimulere til at få opført huse på disse grunde og dermed komme ledigheden til livs og lette det pres på udlejningsbyggeriet, som vi må erkende at der vitterlig er.

Jeg vil godt komme med nogle enkelte kommentarer til nogle af de indlæg, der har været til forslaget.

Jeg forstår som sagt, at ministeren har sympati for tanken, der ligger bag, men han kan altså ikke støtte forslaget - kort sagt: ministeren har ikke noget at have sympatien i.

Ministeren mener, at forslaget er i modstrid med en indgået aftale. Jeg skal kort sige her, at det mener jeg ikke det er.

I stedet for at koncentrere sig om det, lovforslaget drejer sig om, koncentrerer ministeren sig om, hvad det også kunne bruges til, og siger: hvorfor ikke bruge det ved indgæ-

[Keld Andersen]

se af ægteskab og ved uddannelse osv.? Ja men nu var det altså bare ikke det, det drejede sig om; det var et andet forslag, vi havde. Jeg synes egentlig, at ministeren skulle have brugt taletiden til at kommentere det, forslaget drejede sig om, og ikke det, forslaget ikke drejede sig om.

Hr. Aage Andersen skal jeg ikke gøre mange bemærkninger til, for han red den sædvanlige kæphest om de borgerlige partier og byfornyelsesloven. Det er der jo talt om til bevidstløshed fra denne talerstol, og hvis hr. Aage Andersen har været til stede i folketingsalen og alligevel ikke forstår det, så tror jeg ikke, det kan lykkes at forklare hr. Aage Andersen det. Og har han ikke været til stede, så vil jeg pege på, at det er udtalt så mange gange heroppefra, at der er læsestof nok om den sag. Byfornyelsesloven har intet som helst med dette at gøre; det er altså nogle ideologiske betragtninger, der skal fremkomme fra socialdemokratiet.

Til ministeren og til hr. Aage Andersen vil jeg sige, at jeg har forstået på den avisomtale, der har været af et andet forslag – det var et forslag, som også gik på at bruge disse penge, men det var bare fremsat af LO-formanden, og pengene skulle altså bruges til noget andet, der ideologisk passede socialdemokratiet bedre – at der allerede har været kommentarer fra socialdemokratiske folketingsmedlemmer og fra socialdemokratiske ministre. Så har man sandelig sympati for tanken, og så glemmer man alt om et forlig, som man nu mener at andre bryder, næh, det kan man godt selv gøre: lad os bare snakke om, hvad de penge skal bruges til; hvis de skal bruges til sociale boliger eller andre ting, som ideologisk passer socialdemokratiet bedre, så gør det ikke noget.

Jeg forstod hr. Enggaard således, at hr. Enggaard kunne følge vore tanker meget langt. Her er igen et eksempel på et parti, der siger: det er da helt i orden, at vi prøver på at få frigjort disse midler, men det skal bare være til noget, som vi synes om, og vi har altså nok sympati for dette, men kunne egentlig tænke os at fremkomme med et andet forslag, som vi hellere så vedtaget.

Hr. Lawaetz var ét stort spørgsmålstejn, og det er jeg også. Jeg fattede egentlig ikke, hvad hr. Lawaetz mente med sit indlæg, om han var modstander af forslaget eller ej.

Hr. Arne Melchior messede som sædvanlig fra folketingets talerstol og koncentrerede sig mere om at fortælle dårlige historier end om det, sagen drejer sig om. Det er der ikke noget underligt i, og det er da også interessant at beskæftige sig med det, når man i øvrigt er bundet resten af dette år og næste år til kun at mene det, regeringen mener.

Hr. Arne Melchior sagde: hvad nu med folk, der har en lejlighed, hvorfor skulle de dog ikke have mulighed for at bruge pengene til det? Det tager jeg blot som en bekræftelse på, at hr. Arne Melchior ikke har læst, ikke engang har gjort sig den ulejlighed at sætte sig ind i forslaget, for der står nemlig i bemærkningerne, at det kunne sandelig også godt være, at det konservative folkeparti var indstillet på, at pengene skulle kunne bruges til indskud i en ny lejlighed. Men jeg forstod, det var mere vigtigt for hr. Arne Melchior at få afleveret sin sædvanlige dårlige historie heroppefra.

Må jeg sige til allersidst, og det gælder de fleste ordførere: hvor er det interessant at følge debatten herinde i dette ting! Når der er et forslag fremme, hvor man kan finde et eller andet frem, et standpunkt, som andre har haft for 2, 3, 4, 5, 10, 20, 30 år siden, så er det rart, og vi folketingsmedlemmer befinder os altid godt, når vi kan finde et eller andet frem at dunke hinanden oven i hovedet med og sige, at man sagde sådan dengang i en eller anden spalte, og at man har været med til det dér forlig. Ja men tiderne skifter, og man har vel lov til at ændre syn på en ting. Det har jeg gjort i denne forbindelse, og jeg vil oven i købet sige, at tiderne med den nuværende regering desværre skifter alt for hurtigt i negativ retning.

Dette forslag er fra det konservative folkepartis side positivt og velment som et led i en hel buket for at komme byggeriet til undsætning. Jeg må endnu en gang konstatere, at det er regeringens og dens forligspartiets tanke, at byggeriet kun skal kommes til undsætning, når det drejer sig om at opføre nogle flere dyre sociale boliger.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Jeg er da ulykkelig over, at hr. Keld Andersen er blevet fortørnet over modtagelsen her i folketinget – jeg taler til hr. Keld Andersen, hvis det er muligt at hidkalde hans opmærksomhed – jeg er ulykkelig over, at hr.

[Arbejdsministeren]

Keld Andersen er fortørnet over debatniveauet i folketinget og over, at regeringen og de politiske partier ikke med tilstrækkelig alvor modtager det forslag, som hr. Keld Andersen har fremsat. Men det er vel ikke de øvrige politiske partiers og regeringens skyld, at forslaget er så dårligt, som tilfældet er. Det er jo ikke hensigten alene, der gør det.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det, der kalder mig herop, er hr. Keld Andersens afsluttende bemærkninger, som jeg bemærkede med stor tilfredshed. Hvis det virkelig er rigtigt, at hr. Keld Andersens parti nu ser anderledes på det, end vi kan læse af dette forslag, så er det udmærket. Hvad er det egentlig, denne sag handler om? Den handler om et overenskomstindgreb, og jeg synes, det er lykkeligt, hvis nogle er blevet klogere siden sidst.

Arne Melchior (CD):

Den omstændighed, at man ikke forstår en munterhed, er jo ikke et bevis for, at den ikke er god.

Der er derimod noget i vejen med hr. Keld Andersens regnekunst, for jeg har ikke i debatten hørt nogen gribe længere tilbage end til 1976, og det fik hr. Keld Andersen til at tale om 25-30 år. Vi har da alle lov til at blive klogere, vi har alle brug for at blive det, og det er rigtigt, at vi lever i en foranderlig verden, og at vi må sadle om, men der må være en vis stabilitet og en vis konsekvens, og der er i hvert fald en berettigelse i at erindre om et forlig, som hr. Keld Andersens parti var med i. Jeg ved godt, at hr. Keld Andersen ikke sad her i 1976, så det vil han altså ikke vide noget af.

Der kom en konge i Egypten, som ikke kendte Josef - ja, nu kommer han igen med et citat, men vi har altså en fælles kultur, dette folk, vi hører til, som vi har lov til at gribe tilbage til en gang imellem for at illustrere vore tanker. Vi er ikke allesammen så matematiske hjerner, som hr. Keld Andersen måske ønsker at vi skal være. Derfor har jeg lov til at sige, at det ikke kan nytte noget, at man tror, at den politiske historie i dette land begyndte den dag, da man selv kom i folketinget, og derfor har man naturligvis lov til at holde et parti og dets ordfører fast på noget, der skete for 4 år siden, og som dette

parti spillede en hovedrolle i. Det er ganske rimeligt.

Så skal jeg blot sige om, hvorvidt jeg har læst det med lejlighederne, at det har jeg i høj grad. Det, jeg udtalte, var netop, at der er andre formål end erhvervelse af bolig. Det kan være, der er nogle, der ikke ønsker at skifte bolig. Jeg henviste til, hvad hr. Aage Andersen havde sagt om, at det kunne dreje sig om uddannelse eller etablering af virksomhed, hvor det kunne være rimeligt at sige, at de penge, folk har indestående på denne konto, kunne bruges til dette. Det var det, jeg gerne ville understrege. Den socialdemokratiske ordfører havde ret i, at begyndte man at gå den vej, så kunne det føre betydelig længere, så ville ideen bag Lønmodtagernes Dyrtidsfond være fuldstændig opløst. Det fik altså hr. Keld Andersen til at misforstå, hvad jeg havde sagt. Tillæg ikke andre så slette motiver, som det her var tilfældet!

Keld Andersen (KF):

Ja, vi kunne jo fortsætte i den sædvanlige skure, og så kunne jeg sige til hr. Arne Melchior: fordi man ikke forstår, hvad der bliver sagt, så behøver det jo ikke være ens egen opfattelsesevne, der er noget i vejen med. Det kunne eventuelt være udtryksformen hos den, der udtaler sig. Men skal vi nu ikke lade det ligge. Jeg forstår, at hr. Arne Melchior meget hellere vil ind i den debatform, og hvis vi fortsætter tilstrækkelig længe, så ender det måske med, at vi får lovforslaget igennem med hr. Arne Melchior.

Nu taler hr. Arne Melchior om andre former, at der kunne være andre ting, det kunne bruges til. Ja, der står såmænd også bare i bemærkningerne til lovforslaget, at forslagsstillerne er indstillede på at drøfte yderligere anvendelsesområder, herunder vedligeholdelse og start af selvstændig virksomhed osv., så den debat havde i og for sig været overflødig, hvis hr. Arne Melchior havde læst forslaget. Det står der faktisk.

Må jeg sige om det her med regnekunsten, at når hr. Arne Melchior læser forhandlingerne igennem, så vil hr. Arne Melchior se, at mine sidste bemærkninger drejede sig generelt om debatten herinde. Jeg ved udmærket godt, at vi ikke skal 25-30 år tilbage for at finde citater og udtalelser om denne sag, men det var altså lidt sjovere at komme op på folketingets talerstol og forsøge at ironise-

[Keld Andersen]

re over andre og dermed dække over det, man selv politisk er med til i øjeblikket, og hvor man ved, at man intet andet har at foretage sig end at finde sig i førergrebet resten af året og næste år med. Så må man altså ironisere lidt over andre. Men hvis man hørte ordentligt efter, så ville man finde, at der ikke var så meget belæg for det.

Hr. Arne Melchior ville også vide, at jeg ikke har påstået, at den politiske historie skulle begynde på det tidspunkt, da jeg kom i folketinget. Jeg er skam udmærket klar over, hvad der er gået forud for den tid, for jeg har faktisk læst de forhandlinger, der var om Lønmodtagernes Dyrtdsfond.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vædtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af:

Forslag til lov om begrænsning af organisations rettigheder over for erhvervsudøvere.
[Af Poul H. Møller (KrF), Brøndsted (V) og Grethe Fenger Møller (KF) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 45. Fremsat 21/10 80).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Det foreliggende lovforslag har i fuldstændig uændret skikkelse været fremsat adskillige gange i folketinget. Så vidt jeg husker, blev det første gang fremsat i 1974 af kristeligt folkeparti, senere flere gange af kristeligt folkeparti sammen med de konservative, og nu kan jeg altså se, at også partiet venstre er kommet med som medforslagsstiller.

Lovforslaget, der senest blev fremsat for et halvt år siden, har hver gang været indgående debatteret her i folketinget. Det er blevet vendt, drejet, drøftet og diskuteret, men det er de samme argumenter for og de samme argumenter imod, der hver gang er blevet ført frem. Jeg vil derfor blot nævne, at forslaget går ud på at forbyde de såkaldte eksklusivaftaler. Jeg taler her om forslagets virkninger på arbejdsmarkedet. Om det derudover har meget store virkninger, er der ingen, heller ikke forslagsstillerne, der i dag kan sige. Jeg skal kun nævne en enkelt ting, der i hvert fald må laves om, hvis der skal være sammenhæng i tingene, og det er retsplejelo- ven.

Jeg vil kun udtale mig om virkningen på arbejdsmarkedet, og forslaget går altså ud på at forbyde de særlige eksklusivbestemmelser. Det er aftaler, der går ud på at sikre medlemmer af en faglig organisation en eneret eller fortrinsret til det arbejde, der er dækket af den kollektive overenskomst. Jeg synes, det er vigtigt at slå fast, at sådanne eksklusivaftaler i forvejen ikke anvendes inden for områder, hvor de ikke er nødvendige. Det gælder inden for det offentlige, og det gælder inden for den store del af arbejdsmarkedet, der er dækket af aftaler mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen i Danmark. Her træffes der aftaler om, at der skal ydes overenskomstmæssig løn til alle ansatte, såvel organiserede som uorganiserede, og begge hovedorganisationer garanterer, at det sker.

Er der derimod tale om en uorganiseret arbejdsgiver, er der slet ikke for lønmodtagerne den samme sikkerhed for, at der ikke sker underbetaling af de ansatte. Det kan ske på den måde, at arbejdsgivere afskediger organiserede medarbejdere og erstatter dem med uorganiserede for at slippe billigere. En sådan handle måde vil være organisationsfølgelse over for de organiserede, og det vil i virkeligheden også være illoyal konkurrence over for det store flertal af arbejdsgivere, som betaler de overenskomstmæssige lønninger.

Retten til at indgå overenskomster med eneret eller fortrinsbestemmelser er på denne måde en bestanddel af det arbejdsretlige system, der hovedsagelig er opbygget af arbejdsmarkedets parter selv, og som arbejdsmarkedets parter selv har begrænset til de